

Z OBSAHU	Jedině následování Krista vede k novému bratrství. Homilie Benedikta XVI.	04
	Pohled z Říma: Papežovi lidé	07
	Mučedníci komunismu. Kněží a řeholníci, kteří zemřeli ve vězení	08
	Právo a morálka. Lidské právo se bez přirozeného práva neobejde	10

TRADICE OTCŮ

Z kázání svatého Vavřince z Brindisi (1559–1619)

Abychom žili duchovním životem, který je nám společný s nebeskými anděly a blaženými duchy, s nimiž jsme stvořeni i my jako Boží obraz a podle Boží podoby, k tomu nutně potřebujeme chléb milosti Ducha Svatého a Boží lásky. Ale milost a láska nemůže být bez víry, neboť bez víry se Bohu nelze líbit. A víra nevzniká bez kázání Božího slova. *Víra je z hlásání, hlásání pak se děje slovem o Kristu.* Kázání Božího slova je tedy nutné k duchovnímu životu, jako setí k životu tělesnému.

Proto říká Kristus: *Jeden rozséváč vyšel rozsévat.* Vyšel rozséváč, hlasatel spravedlnosti, a víme z Písma, že tím hlasatelem byl Bůh, když dal na poušti živým hlasem z nebe celému lidu zákon spravedlnosti; jindy to byl Boží anděl, který na místě nářků vytýkal lidu přestoupení Božího zákona, a všichni synové Izraele po andělově kázání se zkroušeným srdcem propukli v hlasitý pláč; také Mojžíš hlásal všemu lidu zákon Boží na polích moabských, jak je to psáno v Deuteronomiu. A nakonec přišel Kristus, Bůh a člověk, aby hlásal Boží slovo, a za tímž účelem poslal apoštoly, jako dříve posílal proroky.

Kázání je tedy úkol apoštolský, andělský, křesťanský, božský. Neboť Boží slovo je plné veškeré dobroty, je to poklad všech dober: Z něho je víra, naděje a láska, z něho jsou všechny ctnosti, všechny dary Ducha Svatého, všechna blahoslavenství v evangeliu, všechny dobré skutky, všechny životní zásluhy, všechna sláva nebeského ráje: *Buďte vnímaví pro slovo, které do vás bylo vloženo jako semeno a může zachránit vaši duši.*

Slovo Boží je pro rozum světlem a pro vůli ohněm, aby člověk mohl poznávat a milovat Boha. [...] Na srdce zatvrzelé v neřestech je kladivem, a proti tělu, světu a ďáblu je mečem, který ničí všechny hříchy.

Foto: F. Ingr, <http://www.matevelehradka.cz>

Proč právě na Velehrad?

Obecně platí, že je dobře navázat na to nejlepší, co zde kdy bylo. Samozřejmě, že z různého úhlu pohledu se může jako nejlepší jevit různým lidem i něco rozdílného. Mnozí si jistě ještě vzpomenou, jak relativně nedávno byla za vzor dávána doba husitská, kdy se před Čechy trásla strachem celá Evropa. Pravdivý pohled však ukáže pravou tvář těchto událostí. Zničené kostely, kláštery, spousta mrtvých...

Je dobře ubírat náš společný pohled na opravdu kladné vzory, ze kterých můžeme čerpat velkou inspiraci i pro současnost.

V roce 2000 navázalo 6 mužů na starou tradici, podle které se ve svatém roce chodí pěšky do Říma. Vyšli z Vranova nad Dyjí a za třicet tři dnů a jednu noc ušli 1178 kilometrů. Cestou se modlili za obnovu víry v naší zemi a za probu-

zení vztahu ke skutečným hodnotám i formou pěšího putování. Když se vrátili, setkávali se s prosbou, aby i další lidé, kteří nemají tolik času, mohli udělat zkušenost pěšího putování. A tak vznikly v roce 2001 pěší poutě na Velehrad. Nyní už se chodí z dvanácti směrů a poutě se účastní stovky věřících. Letos se například z Vranova nad Dyjí bude vycházet v pondělí 20. srpna po mši svaté, která začne ve farním kostele v 15 hod. Cesta dlouhá 152 km je rozdělena do šesti dnů a trasy se pohybují od 18 do 35 km. Na noc je pro poutníky zajištěno skromné zázemí pod střechem ve vlastním spacáku. Putování je naplněno modlitbou, zpěvem, mnoha setkáními a společnou radostí. Vždyť motto celé pouti je vzato z Lukášova evangelia: „*Radost pro všechny lid*“ (Lk 2,10).

Dokončení na str. 2

Národní cyrilometodějská pouť na Velehradě
Foto: TS ČBK

Tisíce věřících si připomněly odkaz svatých Cyrila a Metoděje

Za účasti českých a moravských biskupů, apoštolského nuncia, významných hostů z řad představitelů naší země i ze zahraničí, několika desítek kněží a tisíců poutníků se 5. července 2012 na Velehradě slavila mše svatá v rámci Národní cyrilometodějské pouti. Hlavním celebrantem byl pražský arcibiskup kardinál Dominik Duka a homilii přednesl emeritní pražský arcibiskup kardinál Miloslav Vlk.

„Je krásné, že můžeme dnešní slavnost na zahájení přípravného cyrilometodějského roku slavit prostřednictvím médií s celým národem, protože událost, kterou slavíme – 1150. výročí příchodu apoštolů naší víry svatých Cyrila a Metoděje –, se týká nejen všech křesťanů naší vlasti, ale opravdu celého národa, bez rozdílu názorového přesvědčení,“ zaznělo v úvodu homilie kardinála Miloslava Vlka. „Je možné bez nadsázky říci, že tehdy, s jejich příchodem, skrze jejich misijní činnost jsme skutečně vstoupili do Evropy a byli zařazeni mezi její kulturní národy,“ dodal kardinál.

„Přípravný rok oslavy 1150. výročí počátku této slovanské cyrilometodějské misie je pro nás příležitostí, abychom při různých akcích hlouběji poznali své duchovní a kulturní kořeny a jejich úzkou souvislost,“ řekl dále. Dodal také, že není nemoderaní ohlížet se k našim počátkům a ptát se, kde jsou naše bohaté kořeny. Naopak tato snaha odpovídá současným světovým trendům hledání duchovních hodnot, smyslu života, souvislostí duchovní a civilní sféry. V závěru homilie kardinál Vlk připomněl, že Cyril a Metoděj svou misijní činností a svým životem spojují Východ a Západ. „Tato silná skutečnost pro náš život charakterizuje naši osudovou úlohu: neuzavírat se do sebe na spojnicí cest, ale mít určitou úlohu mostu mezi Východem a Západem.“

Závěr mše svaté už tradičně patřil několika osobnostem, oceněným Českou biskupskou konferencí za přínos v tvůrčí oblasti. Řád sv. Cyrila a Metoděje obdržel malíř Milivoj Husák. Děkovné uznání ČBK si převzali básník a disidentka Iva Kotrlá, umělecký fotograf Jindřich Štreit a vedoucí Svatomichalské gregoriánské scholy Josef Gerbrich. Pamětní medaili ČBK obdržela Marie Svatošová, zakladatelka hospicového hnutí, Jaroslav Dufek, ředitel České katolické charity, a Bohumil Svoboda, filmový pracovník a spolupracovník kardinála Tomáška.

TS ČBK

Dokončení ze str. 1

Ukázalo se, že takovouto pouť zvládne i nepřilíš fyzicky zdatný poutník. Vždyť je poutní skupinou a programem takřkajíc „nesen“.

Putuje se na Velehrad, který je spojen se svatými Cyrilem a Metodějem, a to jsou dvě osobnosti, na které je možno bez obav a plně navázat. Těžko lze nalézt někoho, kdo v tak velké míře prospěl našemu národu jako právě oni. Čím víc budeme poznávat jejich úmysly, obětavou nezištnou lásku a upřímnou víru, tím víc budeme schopni přetvářet naši zemi k radosti Boží a také naší.

A ty z vás, kterým to zdraví a časové možnosti dovolují, zvu: „Pojďte s námi na Velehrad z Vranova nad Dyjí nebo i odjinud.“ Více na www.fatym.com.

*P. Marek Dunda
farář ve Vranově nad Dyjí*

Prohlášení k narovnání státu s církvemi

Předseda ČBK kardinál Dominik Duka, předseda Ekumenické rady církví Joel Ruml a předseda Federace židovských obcí Jíří Daníček vydali společné prohlášení k situaci ohledně projednávání zákona o majetkovém narovnání s církvemi a náboženskými společnostmi. Kritizují v něm, že projednávání zákona uvízlo ve slepé uličce, že se místo věcné diskuse vytvořil prostor pro politický boj, z něž se zcela vytratil morální aspekt a podstata věci, kterou je náprava křivd spáchaných komunistickým režimem. Obstrukční blokování práce parlamentu označují za popření pravidel demokracie, jež ve svém důsledku citelně poškozuje celou zemi. Navrhovaný zákon považují za kompromis, který je v zájmu jak církví a náboženských společností, tak státu i celé společnosti, a shrnují důvody, které je vedly k vyjádření souhlasu s tímto zákonem.

TS ČBK

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz nebo na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>. Zde se také můžete zaregistrovat, máte-li zájem o pravidelné zasílání zpráv e-mailem. Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zaslaným darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 20 Kč, což za rok činí 440 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

SLOVO KNĚZE

Novokněží v České republice

V sobotu 23. června 2012 bylo v naší zemi vysvěceno pět novokněží a o týden později 30. června 2012 deset novokněží. Nejvíce novokněží pochází z ostravsko-opavské diecéze, je jich celkem sedm.

Novým „rybářům lidí“ (Mt 4,19) přejeme hojnost Božího požehnání a milostí, mnoho darů Ducha Svatého, radost z tak krásné a Bohem požehnané služby a mravní sílu a odvalu vytrvat!

Fotografie novokněží je možné zhlédnout na internetových stránkách TS ČBK.

RC, TS ČBK

Počty duchovních ve světě

Z aktuální statistické ročenky katolické církve s daty k roku 2010 vyplývá, že je dnes na světě 412 236 katolických kněží; jejich počet stoupl díky přibývajícím povoláním v Asii a v Africe – v Asii o 1695 a v Africe o 761. Podobná je situace u seminaristů, jichž od roku 2005 přibýlo 118 990. V Evropě jejich počet klesl o 10,4% a v Amerikách o 1,1%. V téže oblasti klesl počet řeholnic z 729 371 na 721 935, zatímco v Africe a v Asii jejich počet stoupl o 2%. V Evropě a Amerikách stoupl počet stálých jáhnů o 3,7%.

Kathnet

Per Artem ad Deum pro českého režiséra

Český režisér Otakáro Maria Schmidt byl oceněn mezinárodní cenou *Per Artem ad Deum*, kterou uděluje Papežská rada pro kulturu. Jeho filmy v této prestižní soutěži, která hodnotí evropské umělce, skončily na čtvrtém místě. První příčku obsadil italský hudební skladatel Ennio Morricone. Druhým oceněným byl polský malíř Leszek Sobocki, dále polský skladatel a dirigent Stefan Stuligrosz. Cena bude předána za účasti kardinála Gianfranca Ravasiho, prezidenta Papežské rady pro kulturu, 29. září 2012.

TS ČBK

Švýcarsko: Referendum schválilo asistovanou sebevraždu v pečovatelských ústavech

Občané kantonu Vaud v referendu konaném 17. června 61,6% hlasů schválili, aby byla povolena asistovaná sebevražda za podmínky, že pacient trpí nemocí vedoucí k smrti a že je schopen činit svobodná rozhodnutí. Vedoucí pečovatelského ústavu nebo šéflékař musí přitom potvrdit, že pacient splňuje tyto podmínky.

Referendum bylo iniciováno organizací Exit, která provádí asistovanou sebevraždu. Ta shromáždila k tomu potřebných 14 tisíc podpisů. Exit a podobné organizace argumentují tím, že staří lidé a nemohoucí musí mít právně stanovené „právo na sebeurčení“, aby mohli využít „služby“ pomoci při sebevraždě. Kantonální vláda pak přišla s protinávrhem, který na rozdíl od původního návrhu sice asistovanou sebevraždu povoloval, ale jen za uvedených podmínek. Vládní protinávrh byl pak v referendu schválen.

Vedoucí osobnosti z řad katolíků a protestantů v kantonu Vaud se vyjadřovaly proti asistované sebevraždě. Jedenáct pečovatelských ústavů vedených náboženskými organizacemi veřejně vyjádřilo principiální odmítání asistované sebevraždy prováděné na jejich pacientech a požadovalo výjimku ze zákona. Ministr zdravotnictví však dal jasně najevo, že nebudou žádné výjimky ze zákona schváleného v referendu a že ti, kdo nebudou kooperovat (tj. neumožní pracovníkům organizace Exit vstup do pečovatelského ústavu), budou nejprve varováni a poté budou vůči nim aplikovány sankce. Na to, že zákon nutí jednat proti svědomí, už poukázal i představitel skupiny pečovatelských ústavů.

HPŽ ČR

Další zprávy najdete na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>.

Před lety jsem se zúčastnil semináře *Vstříc svobodné a ctnostné společnosti*. Pořádal ho pražský Občanský institut ve spolupráci s Acton Institute ze Spojených států. Jak napovídá název semináře, šlo o to osvětlit, jaké jsou hlavní principy a parametry zdravé a skutečně vyspělé společnosti. Jde jednak o prostor svobody pro integrální lidský rozvoj a potom o míru ctnostného života členů společnosti.

Svoboda a ctnosti se navzájem podmiňují, doplňují a vyvažují. Dnes slyšíme převážně jen o svobodě. Zapomíná se však na to, že naše svoboda není absolutní, a to ve dvojitým smyslu. Člověk je stvořenou, a tedy nutně omezenou bytostí. Nejsme ani vševědoucí, ani všemohoucí, a tak se naše svobodná rozhodnutí realizují v rámci výseku našeho poznání a v hranicích našich psycho-fyzických možností. Druhý faktor, který má omezovat naši svobodu, je oprávněná realizace svobody druhých lidí – našich bližních.

Vidíme, že už zde přichází ke slovu ctnost spravedlnosti. Právě ta přiznává svobodu každému člověku a vede nás k tomu, abychom nežili na úkor druhých a nejednali vědomě v jejich neprospěch. Další ctnosti, ať přirozené (rozumnost, umírněnost, statečnost...) či teologální (víra, naděje a láska), vytvářejí bohatou a bezpečnou formu života, v níž můžeme užívat svobody k vlastnímu naplnění a k prospěchu bližních i společnosti.

Ctnostný život ovšem vyžaduje náročnou práci na sobě a také odvalu moudře působit na druhé. Může nás těšit, že i v tomto úsilí zůstáváme svobodní a že nám zároveň Pán v naší snaze pomáhá.

fr. Pavel Maria OP

fr. Pavel M. Mayer OP,
dominikánský kněz,
magistr noviců

EPISKOPOS – BISKUP

Z čítanky „Víra Církve“ sestavené z textů Josepha Ratzingera

Církev není žádná světská organizace, pro kterou vymýšlíme nevhodnější a neúčinnější uspořádání. Je dílem Ducha Svatého, jenž ji nestvořil pouze na počátku, v den Letnic; v Církvi trvají Letnice stále, neboť jedině Duch Svatý ji může stále znovu tvořit; jedině On může propůjčovat apoštolský úřad a stejně tak i jeho posloupnost. [...] Slovo *episkopos* neslo v sobě před převzetím do Nového zákona širokou stupnici významů. V řecké tragédii se sám Bůh objevuje jako episkopos, jako ten, který ostrážitě dohlíží na dobré a zlé skutky lidí. Kniha moudrosti, Philo, Sibyly užívání tohoto slova přejali, takže v prvním Klementově listu můžeme v pokračování dějin tohoto významu najít, že Bůh je nazýván stvořitelem a episkopem každého ducha. U Phila se pak jako episkopos ukazuje Mojžíš: toto slovo v žádném případě neoznačovalo světský titul, nýbrž popisovalo posvátnou funkci znázornění Boží starosti o člověka a účasti na ní. [...]

Dobry pastyř. Římské katakomby (3. stol.)
Foto: <http://scottdodge.blogspot.cz>

Není tedy divu, že v prvním listu svatého Petra je sám Kristus označován jako pastyř a episkopos našich duší (2,25). Jak v prvním listu Petrově, tak ve Skutcích apoštolů 20 byly oba pojmy *episkopos* a *pastyř* spojeny a tím bylo pro biblickou tradici nové slovo episkop s bohatým biblickým podáním svázáno s myšlenkou

pastýře, jak to ještě jednou nacházíme v prvním listu svatého Petra, který označuje Krista za arcipastýře (*archiepiskopos*) a opět to spojuje se službou *episkopein*. Povrchní pojem dohlížitele, jež bychom mohli vyvodit z doslovného překladu, dostává zcela jinou hloubku: jde o vhléd srdcem, vidění od Boha; o onu láskyplnou péči, jakou má pastýř o své ovce, které zná jednu po druhé, volá je a miluje, protože jsou jeho. *Episkopein* je niterná odpovědnost za ty, které nám Bůh svěřil, opět jako podíl na Boží péči o člověka.

Biblický obraz pastýře dosahuje vlastní hloubky výrokem, že dobrý pastýř – Ježíš – dává svůj život za ovce (Jan 10,15) – pastýř se stává beránkem a vykupuje ovce. Tato souvislost se opět objevuje v řeči na rozloučenou v Milétu, kde je těm, kteří jsou nyní pastýři Boží Církve, připomínáno, že Syn získal toto stádce svou vlastní krví.

<http://www.dbk-shop.de>
Přeložil P. Josef Koláček SJ

JEDINĚ NÁSLEDOVÁNÍ KRISTA VEDE K NOVÉMU BRATRSTVÍ

Homilie Svatého otce Benedikta XVI. o slavnosti svatých Petra a Pavla

V den slavnosti svatých Petra a Pavla celebroid Benedikt XVI. slavnostní liturgii ve Vatikánské bazilice. Podle prastaré tradice při ní předal pallia nově jmenovaným metropolitním arcibiskupům.

Páni kardinálové, ctihodní bratři v biskupské a kněžské službě, drazí bratři a sestry!

Shromáždili jsme se u oltáře, abychom slavili slavnost svatých apoštolů Petra a Pavla, hlavních patronů římské církve. Přítomni jsou metropolitní arcibiskupové jmenovaní v uplynulém roce, kteří právě přijali pallium a které tímto

srdečně zdravím. Přítomna je také zvláštní delegace ekumenického patriarchátu z Konstantinopole vyslaná Jeho Svatostí Bartolomějem I., kterou bratrsky přijímám. V ekumenickém duchu zdravím a děkuji sboru westminsterského opatství (The Choir of Westminster Abbey), který spolu se sixtinským sborem ožívají liturgii. Zdravím také pány velvyslance

a občanské představitele. Všem děkuji za účast a modlitbu.

Před bazilikou svatého Petra, jak všichni vědí, stojí dvě impozantní sochy apoštolů Petra a Pavla, snadno rozpoznatelné podle svých atributů: klíčů v ruce Petra a meče v ruce Pavla. Také na průčelí baziliky svatého Pavla za hradbami jsou znázorněny společně

scény ze života a mučednictví těchto dvou sloupů Církve. Křesťanská tradice odedávna pokládá svatého Petra a svatého Pavla za nerozlučné. Představují totiž vskutku celé Kristovo evangelium. Jejich svazek jakožto bratrů ve víře nabyt pak v Římě zvláštního významu. Křesťanská obec tohoto města je považovala za jakýsi protiklad mýtických bratří Romula a Rema, dvojice bratrů, od nichž je odvozováno založení Říma. A lze si vybavit další protikladný paralelismus na rovině bratrství. Zatímco první biblická dvojice bratří vyjevuje důsledky hříchu, kdy Kain zabije Ábela, tak Petr a Pavel, třebaže lidsky odlišní a navzdory tomu, že v jejich vztahu nechyběly konflikty, uskutečnili nový způsob bratrské existence, žité podle evangelia, autentický způsob umožněný právě milostí Kristova evangelia působící v nich. Jedině následování Ježíše vede k novému bratrství. To je první zásadní poselství, které každému z nás přináší dnešní slavnost a jehož význam se projevuje také hledáním plného společenství, které pojí ekumenického patriarchu a římského biskupa, jakož i všechny křesťany.

Boží síla a lidská slabost

V úryvku z Matoušova evangelia, který jsme před chvílí slyšeli, Petr vyznává víru v Ježíše, kterého uznává za Mesiáše a Božího Syna. A činí tak i jménem ostatních apoštolů. Pán ve své odpovědi vyjevuje poslání, které mu zamýšlí svěřit, totiž aby byl „skálou“, „kamenem“, viditelným základem, na kterém postaví celou duchovní budovu Církve (srov. Mt 16,16–19). Jakým způsobem je však Petr skálou? Jak má uskutečňovat tuto výsadu, kterou přirozeně nedostal kvůli sobě samému? Matoušovo podání nám praví, že uznání Ježíšovy totožnosti vyslovené Šimonem jménem Dvanácti nevychází z „těla a krve“, to znamená z lidských schopností, nýbrž z jedinečného zjevení Boha Otce. Avšak hned potom, co Ježíš předpoví svoje umučení, smrt a vzkříšení, zareagoval Šimon Petr právě podle „těla a krve“, když „mu to začal rozmlouvat... to se ti nikdy nestane“ (16,22). A Ježíš mu na to odvětil: „Jdi mi z očí, satane! Pohoršuješ mne...“ (v. 23). Učedník, který se Božím obda-

rováním může stát pevnou skálou, projevuje se také svou lidskou slabostí jako kámen ležící v cestě, kámen, o který lze šokobrtnout – řecky *skandalon*. Zřetelně se tady ukazuje napětí, jež existuje mezi darem pocházejícím od Pána a lidskými schopnostmi. V této scéně mezi Ježíšem a Šimonem Petrem spatřujeme jakousi předzvěst dramatu dějin samotného papežství, vyznačující se právě přítomností obou prvků zároveň: na jedné straně díky světlu a síle, které přicházejí shůry, je papežství základem Církve putující v čase, na druhé straně vychází během staletí najevo také slabost lidí, která může být přetvořena jedinečností vůči Božímu působení.

Ježíšovy výroky ohledně autority Petra a apoštolů dávají tušit, že mocí Boha je láska – láska, která vyzařuje z Kalvárie.

Carlo Crivelli: Svatí Petr a Pavel (1473)
Foto: <http://blog.naver.com>

Brány pekelné ji nepřemohou

V dnešním evangeliu důrazně a zřetelně vystupuje Ježíšův příslib, že „brány pekelné“, tedy mocnosti zla, nebudou mít navrch, „*non praevalent*“. Vybavuje se příběh o povolání proroka Jeremiáše, kterému Pán svěřuje poslání a říká: „Já totiž dnes udělám z tebe opevněné město, (železný sloup a) bronzovou zeď proti celé říši, proti judským králům a jejich knížatům, proti jejich kněžím i lidu země. Budou proti tobě bojovat, ale nepřemohou tě – *non praevalent*, neboť já budu s tebou, abych tě vysvobodil“ (Jer 1,18–19). Ježíšův příslib Petrovi je však ještě větší než ty, které byly dány starozákonním prorokům. Ti byli totiž ohrožováni jenom lidskými nepřáteli, zatímco Petr bude muset být bráněn před „branami pekelnými“, před ničivou mocí zla. Jeremiášovi se dostane příslibu, který se týká jeho osobně a jeho prorocké služby; Petrovi se dostává ujištění ohledně budoucnosti Církve, nového společenství, které založil Ježíš Kristus, jež zahrnuje všechny doby a přesahuje osobní existenci Petra samotného.

Klíče od nebeského království

Přejdeme nyní k symbolu klíčů, jak jsme o nich slyšeli v evangeliu. Odkazují na výrok proroka Izaiáše ke služebníkovvi Eljakimovi, jemuž je řečeno: „Na jeho rameno položím klíč od Davidova domu; když otevře, nikdo nezavře, když zavře, nikdo neotevře“ (Iz 22,22). Klíč představuje autoritu nad Davidovým domem. A v evangeliu je ještě jeden Ježíšův výrok určený zákoníkům a farizejům, jimž Pán vytýká, že zavírají nebeské království před lidmi (Mt 23,13). Také tento výrok nám pomáhá chápat příslib daný Petrovi. Jemu jakožto věrnému služebníkovvi Kristova poselství náleží otevírat bránu nebeského království a rozsuzovat, zda přijmout nebo odmítnout (srov. Zj 3,7). Oba obrazy – klíče, svázání a rozvázání – mají proto podobné významy a vzájemně se posilují. Výraz „svázat a rozvázat“ je součástí rabínské terminologie a odkazuje jednak na věroúčnou rozhodnutí a jednak na disciplinární moc, to znamená na moc uložit či sejmut exkomunikaci. Paralelismus „na zemi... na nebi“ je zárukou toho, že Petrova rozhodnutí při plnění této jeho církevní funkce mají hodnotu také před Bohem.

Foto: <http://www.katolsk.no>

Moc odpouštět hříchy

V 18. kapitole Matoušova evangelia, pojednávající o životě církevního společenství, nacházíme další Ježíšův výrok určený učedníkům: „Amen, pravím vám: Všecko, co svážete na zemi, bude svázáno na nebi, a všecko, co rozvážete na zemi, bude rozvázáno na nebi“ (Mt 18,18). A svatý Jan podávající zjevení zmrtvýchvstalého Krista mezi apoštoly večer o Velikonocích přináší tato Pánova slova: „Přijměte Ducha Svatého. Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou“ (Jan 20,22–23). Ve světle těchto paralelismů je zřejmé, že autorita rozvázat a svázat spočívá v moci odpouštět hříchy. A tato milost, která odnímá energii silám chaosu a zla, je jádrem tajemství i služby Církve. Církev není společenstvím dokonalých, nýbrž hříšníků, kteří musejí

Pallium nám připomíná, že velké mysterium společenství, jímž je Církev, duchovní budova, stojí na Kristu – úhelném kameni – a ve své pozemské a dějinné dimenzi na skále Petrově.

uznat, že potřebují Boží lásku, potřebují být očištěni křížem Ježíše Krista. Ježíšovy výroky ohledně autority Petra a apoštolů dávají tušit, že mocí Boha je láska – láska, která vyzařuje z Kalvárie. Tak můžeme také pochopit, proč hned po Petrově vyznání víry následuje v evangelním podání první předpověď umučení. Ježíš svou smrtí skutečně přemohl pekelné moc-

nosti a svou krví vylil na svět nezměrný proud milosrdenství, který zavlažuje svými hojivými vodami celé lidstvo.

Obraz meče

Draží bratři, jak jsem zmínil na začátku, ikonografická tradice znázorňuje svatého Pavla s mečem, a my víme, že ten představuje nástroj, kterým byl zabit. Čteme-li však listy apoštola národů, zjišťujeme, že obraz meče se vztahuje na celé jeho evangelizační poslání. Například, když cítí, že se blíží jeho smrt, píše Timotejovi: „Dobrý boj jsem bojoval“ (2 Tim 4,7). Zajisté nikoli boj válečníka, nýbrž zvěstovatele Božího slova, věrného Kristu a Církvi, které se cele odevzdal. A právě proto mu Pán daroval korunu slávy a učinil z něj spolu s Petrem sloup v duchovní budově Církve.

Draží metropolitě: pallium, které jsem vám předal, vám bude stále připomínat, že jste ustanoveni v a pro velké mysterium společenství, kterým je Církev, duchovní budova, jež stojí na Kristu – úhelném kameni – a ve své pozemské a dějinné dimenzi na skále Petrově. Oživení touto jistotou, vnímejme se všichni společně jako služebníci pravdy, která – jak víme – je „symfonická“ a vyžaduje od každého z nás a od našich společenství ustavičnou snahu o obrácení k jedinému Pánu v milosti jediného Ducha. Kéž nás na cestě víry a lásky vede a provází svatá Matka Boží. Královno apoštolů, oroduj za nás. Amen.

Přeložil P. Milan Glaser SJ
Radio Vaticana
(Mezitulky redakce)

Cesta křesťanského života (Z katecheze Svatého otce)

Naše modlitba se skládá z mlčení a slova, ze zpěvu a gest, která zapojují celou osobu: od úst k mysli, od srdce k celému tělu. Tuto charakteristiku nacházíme v židovské modlitbě, zvláště v žalmech. V jednom z nejstarších zpěvů či hymnů křesťanské tradice, v listu Filipánům, představuje svatý Pavel v určitém smyslu svoji duchovní závěť. Jde totiž o list, který apoštol diktuje ve vězení, patrně v Římě. Pociťuje blížící se smrt, neboť praví, že

jeho život bude obětován v posvátné službě (srov. Flp 2,17).

Navzdory této situaci vážného fyzického ohrožení svatý Pavel v celém svém listu vyjadřuje radost z toho, že je Kristovým učedníkem, že Mu může jít vstříc, až do té míry, že spatřuje smrt nikoli jako ztrátu, nýbrž jako zisk. V poslední kapitole listu je důrazná výzva k radosti, základní charakteristice křesťanské existence i naší modlitby. Svatý Pavel píše:

„Radujte se stále v Pánu, opakují: Radujte se“ (Flp 4,4). Jak je ale možné radovat se před hrozícím rozsudkem smrti? Odkud nebo lépe od koho svatý Pavel dostává klid, sílu a odvahu jít vstříc mučednictví a prolítí krve?

Odpověď nacházíme v ústřední stati listu Filipánům, v části, kterou křesťanská tradice nazývá *carmen Christo*, hymnus na Krista nebo prostě „kristologický hymnus“; hymnus, ve kterém je veškerá pozor-

nost soustředěna na Kristovo „smýšlení“, tj. na jeho způsob myšlení a jeho konkrétní životní postoj. Tato řeč začíná pobídkou: „Mějte v sobě to smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš“ (Flp 2,5). Toto smýšlení je prezentováno v následujících verších jako láska, velkodušnost, pokora, poslušnost Bohu a darování sebe sama. Jde nikoli jenom a nikoli o pouhé následování Ježíšova příkladu, jako mravního jednání, nýbrž

o zapojení celého bytí do Ježíšova smýšlení i jednání. Modlitba musí vést k poznání a sjednocení ve stále hlubší lásce k Pánu, aby bylo možné myslet, jednat a milovat jako On, v NĚm a skrze NĚho. Toto naplňování a osvojování si Ježíšova smýšlení je cestou křesťanského života. [...]

Upněme svůj pohled na Ukřižovaného, častěji setrvávejme v klanění se eucharistií, abychom vpustili do svých

životů Boží lásku, která se pokorně snížila, aby nás povýšila k Bohu... Jako svatý František před křížem říkejme také my: „Nejvyšší, slavný Bože, osvět temnotu mého srdce a dej mi pravou víru, pevnou naději, dokonalou lásku, hlubokou pokoru, rozum a rozlišování, abych zachoval tvou pravou a svatou vůli. Amen.“

*Přeložil P. Milan Glaser SJ
Radio Vaticana*

PAPEŽOVI LIDÉ

Nový prefekt Kongregace pro nauku víry

Minulý týden došlo ve Vatikánu k velmi významné změně. Benedikt XVI. postavil do čela nejdůležitějšího vatikánského úřadu, Kongregace pro nauku víry, dosavadního řezenského biskupa. Arcibiskup Gerhard Ludwig Müller vystřídá v úřadu amerického kardinála Williama Levadu, který odchází z důvodu věku.

Média a vatikánští analytici obvykle označují za vatikánského muže číslo 2 státního sekretáře. Ten je tvář Svatého stolce, reprezentuje ho navenek. Na druhé straně je jeho úkolem držet v rukou všechny úřady římské kurie, koordinovat jejich práci, aby efektivně sloužily papežovu poslání. Současný šéf státního sekretariátu kardinál Tarcisio Bertone byl v poslední době ostře kritizován za nedostatečné plnění povinností v tomto ohledu. Na jeho účet se shazovaly všechny vatikánské nesrovnalosti. Vyčítalo se mu, že salesiánský temperament se neosvědčuje v řízení husté sítě vatikánských úřadů, jak se to mělo projevit mimo jiné v aféře s *vatileaks* a nedávno v odvolání jednoho z nejpoulnějších biskupů na Slovensku bez udání důvodu, a tedy pro věřící nepochopitelném. Stále častěji se ozývaly hlasy o eventuální demisi kardinála Bertoneho, kterou by papež mohl přijmout v prosinci u příležitosti jeho 78. narozenin. Prozatím se nic podobného neděje. Minulou středu vydal Benedikt XVI. list, ve kterém svému státnímu sekretáři vyslovuje plnou důvěru a brání ho před neoprávněnými nařčeními. K demisi tedy patrně nedo-

Mons. Gerhard Ludwig Müller
Foto: <http://www.bischof-gerhard-ludwig-mueller.de>

Papež dbá pečlivě na výběr nejbližších spolupracovníků. Na rozdíl od politických stadardů je vůči nim loajální, ocitnou-li se v trampotách.

jde. Podle papeže leží skutečný zdroj vatikánských problémů v něčem jiném.

Pokud však jde o podstatu Petrovy služby, tedy o posilování bratří ve víře, hlavním papežovým pomocníkem je Kongregace pro nauku víry a její prefekt. Nejvýrazněji to bylo zřejmé za Jana Pav-

la II., který rovněž využíval pomoci svých státních sekretářů (Villot, Casaroli a Sodano), ale hlavní kurz pontifikátu určoval spolu s kardinálem Josephem Ratzingerem. Nominace biskupa Müllera je tedy velmi významná. Jde o člověka s dlouhou teologickou kariérou. Je teologem své doby. Byla mu blízká teologie osvobození, avšak bez marxistického podtextu. Na internetu lze nalézt celou antologii z kontextu vytržených citátů z jeho děl, které na první pohled příliš nesouzní s katolickým pravověřím. Ti, kdo jej znají z blízka, nicméně ujišťují, že je plně ratzingerovský a že od chvíle, kdy se stal biskupem, přestal být hlasatelem vlastních nápadů a idejí. Pro Benedikta XVI. bude tedy významnou pomocnou rukou.

Dodejme ještě, že papež vrátil v jistém smyslu Kongregaci pro nauku víry také arcibiskupa Augustina Di Noiu (dodávna sekretáře Kongregace pro bohoslužbu a svátosti). Svěřil mu dvě delikátní záležitosti, které jsou v kompetenci tohoto úřadu: dialog s lefebvristy, pro které by arcibiskup Müller mohl být těžkým partnerem, a dialog s bývalými anglikány nad adaptací anglikánských liturgických textů pro katolickou církev. Jak je vidět, na svůj někdejší a stále nejbližší úřad dbá Benedikt XVI. do nejmenšího detailu.

Krzysztof Bronk

Krzysztof Bronk pracuje jako redaktor polské redakce Radia Vaticana.

MUČEDNÍCI KOMUNISMU

Kněží a řeholníci, kteří zemřeli ve vězení

V tomto a několika dalších číslech se budeme věnovat kněžím a řeholníkům, kteří zemřeli v době věznění, během výkonu trestu v důsledku nelidských podmínek a nedostatečné zdravotní péče.

V komunistických věznicích období 50. let panovaly velmi tristní podmínky – vězně sužovala nedostatečná strava, ubohé bylo i oblečení vězňů, podobně jako chybějící ochranné pomůcky, a to i v nebezpečných místech práce, např. v uranových dolech. Příznačné bylo nedůstojné ubytování, často i v mrazech na nevytápěných cimrách, vězňové museli plnit vysoké pracovní normy, za jejichž nesplnění následovaly sankce formou omezení přídelů jídla či vytváření dluhů, jež musel vězeň později splácet.

Také věk a zdravotní stav vězňů nebyly příliš brány v potaz, a přestože někteří vězeňští lékaři solidarizovali s vězni a doporučovali jim určité úlevy, umožnění léčby či dokonce vzhledem k závažnosti onemocnění okamžité propuštění, v dále uvedených případech nebyla jejich doporučení respektována. O nelidskosti systému svědčí skutečnost, že byly bagatelizovány a ignorovány časté žádosti vězňů i jejich příbuzných o předčasné propuštění vzhledem k závažnosti jejich zdravotního stavu. Nečastějším zdůvodněním tohoto postoje bylo vyjádření, „že výkon trestu doposud nesplnil svou funkci, vězeň setrvává na svých reakčních postojích a přetrvává nebezpečí, že by v případě propuštění mohl nežádoucím způsobem ovlivňovat své okolí.“

Následkem takového přístupu zemřela řada vězňů, především starších, na celách či ve vězeňských nemocnicích. Je přímo alarmující, že lidé smrtelně nemocní byli v posledních měsících života poslání za mříže a byla jim odírána základní péče a také kontakt s blízkými (P. Jarolímek). O zoufalé úrovni vězeňského zdravotnictví svědčí případy otravy krve u P. Basovníka na Tmavém dole či úmrtí P. Bohuslava Buriana na zápal plic ve 41 letech na Mírově.

Děkan ve Vodňanech

Mons. Tomáš Beránek, děkan ve Vodňanech, se narodil 15. srpna 1897 v Sušici a pocházel z rodiny obuvníka. V Sušici vychodil obecnou školu a následně studoval na Jirsíkově gymnáziu v Českých Budějovicích. Během středoškolských studií bydlel v chlapeckém semináři,

Mons. Tomáš Beránek. Foto: archiv autora

protože by jej rodina těžko vydržovala na studiích, a navíc už tehdy vážně uvažoval o kněžství. Po maturitě nastoupil do kněžského semináře v Českých Budějovicích. Na kněze byl vysvěcen 21. prosince 1919 budějovickým biskupem Josefem Antonínem Hůlkou.

V letech 1920–1930 působil jako kaplan v Táboře, krátce jako administrátor ve Strmilově a poté jako kaplan ve Vodňanech. Od 20. let byl členem Československé strany lidové a Orla. Jako kněz proslul svou skromností (spával na faře v pokoji bez topení, kde v umyvadle za-

mrzala voda) a otevřeností – stýkal se i s příslušníky jiných církví a vyznání, což nebylo v jeho době zcela obvyklé. S oblibou se věnoval mládeži a dětem.

V roce 1935 ho biskup Šimon Bárta jmenoval děkanem a od roku 1939 vikářem vodňanského vikariátu. Za nacistické okupace vystupoval vlastenec, postavil se např. proti odstraňování křížů ze škol, odebrání zvonů nacisty z vodňanského chrámu nebo vyjadřoval vlastenecké postoje ve svých kázáních, za což byl dvakrát vyšetřován gestapem. V roce 1945 se stal členem Revolučního národního výboru, následně i prvním náměstkem předsedy místního národního výboru ve Vodňanech a podílel se na poválečné obnově města. V roce 1947 byl jmenován papežem Piem XII. čestným tajným papežským komořím a obdržel titul monsignore. V prosinci téhož roku se stal assessorem, přísedícím biskupské konsistoře.

Za věrnost na 11 let

Po únoru 1948 byl na základě usnesení akčního výboru zbaven svého místa v národním výboru. Protože patřil k nejbližším spolupracovníkům biskupa Hloucha, od nějž často tajně přivážel církevní tiskoviny, hodnocené jako „protistátní“, stal se jasným adeptem na zatčení. V roce 1949 kriticky vystoupil proti státem organizované prokomunistické „Katolické akci“, přečetl ve vodňanském kostele pastýřské listy biskupů, ačkoli jejich čtení bylo státní mocí zakázáno, a koncipoval protestní rezoluci kněžstva z vodňanského vikariátu proti novým církevním zákonům. Hrozícího nebezpečí zatčení si byl samozřejmě vědom, proto uskutečňoval podstatné porady kněží vodňanského vikariátu mimo faru, důležité materiály – pastýřské listy,

rezoluce, nechal tajně rozvážet prostřednictvím laiků.

V noci 8. února 1950 byl zatčen na vodňanské faře příslušníky StB. Dle svědectví pamětnice M. Blahnové požádal P. Beránek členy StB, aby mu za měsícem zastavili. Překvapivě mu to umožnili. Vystoupil s nimi z vozu, otočil se směrem na Vodňany, krátce se pomodlil a požehnal městu.

Vyšetřování probíhalo ve vazbě v Písku a v Praze. Po téměř roční vazbě byl odsouzen ve vykonstruovaném monstrprocesu *Pácha a spol.* spolu s osmi biskupskými sekretáři a kněžími oddanými biskupům z diecézí z celé republiky 31. ledna 1951 u Státního soudu v Praze za velezradu na 11 let. Mons. Beránek byl obviněn z organizování protistátní činnosti – rozšiřování protistátních letáků a peticí, tj. pastýřských listů, exkomunikačního dekretu komunistů, ze zneužití peněz z kostelních sbírek a z kontaktů s osobami, jež převáděly lidi ohrožené zatčením za hranice. I v médiích, jmenovitě ve většině novin, se objevily podrobné zprávy o procesu *Pácha a spol.*, kde je samozřejmě obšírně vyličená „protistátní“ činnost pana děkana.

Te Deum Laudamus v soudní síni

Dle svědectví jeho sestry Anny Beránkové byl po téměř roční vazbě a mučení při výsleších při soudním přelíčení velmi vyhublý a měl rukávy vycpané hadry, z nichž prosakovala krev. Dovolili jí krátce se s ním setkat. Dle svědectví dalších pamětníků začal pan vikář po vynesení rozsudku nahlas zpívat *Te Deum Laudamus* (Bože, chválíme Tebe.) A ostatní odsouzení se k němu přidali. Soudci v té chvíli strnuli, ale pochopitelně je to nenechali dozpívat.

Mons. Beránek byl vězněn v Leopoldově a Mírově. Trýznění a špatné podmínky ve věznicích podlomily jeho zdraví. Vážně onemocněl a následkem zánětu ledvin zemřel ve vězeňské nemocnici v Brně 3. prosince 1954. O tři dny později byl pohřben do společné šachty a následně do vězeňského hrobu č. 1357. Převoz jeho ostatků a pohřeb ve Vodňanech nebyl komunistickými orgány povolen. Teprve v roce 1968 byly ostatky Mons. Beránka exhumovány

a za přítomnosti českobudějovického biskupa Hloucha slavnostně uloženy na vodňanském hřbitově.

Převor kláštera v Brně

Fr. Faustin Josef Hartl OH, Milosrdný bratr a převor kláštera v Brně, se narodil 7. prosince 1898 v Kyjově na Jižní Moravě. Do noviciátu řádu Milosrdných bratří byl přijat v červnu 1928. Po roce složil jednoduché sliby a pokračoval v další

Fr. Faustin Josef Hartl OH. Foto: archiv autora

řádové formaci a ošetřovatelském vzdělávání. Slavné sliby složil 17. července 1932 a zůstal řeholním bratrem. Postupně pracoval v řádových domech ve Valticích, Bratislavě a v Praze. Od dubna 1940 se stal převorem brněnského konventu a podílel se na zvelebení brněnské řádové nemocnice.

V červenci 1941 prožíval jako převor kláštera velmi bolestivé události – z rozhodnutí říšského ministra vnitra byl řád Milosrdných bratří rozpuštěn a jeho majetek propadl Říši. Převor Hartl musel pořídit soupis majetku a předat ho gestapu. Řeholníci byli ze dne na den z objektu vystěhováni a klášter pak přebrala německá armáda. Bratři měli být navíc odesláni na nucené práce do Říše, ale převoru Hartlovi se podařilo přes známé na Zemském úřadě v Brně vymocit, aby mohli zůstat a pracovat v ústavu pro cho-

romyslné v Brně-Černovicích. Pan převor byl během války několikrát vyslýchán gestapem kvůli nepřátelské činnosti a byl sledován až do konce války. Po zákazu činnosti řádu nacisty pracoval u nemocenské pojišťovny v Brně. Za 2. světové války se zapojil do protinacistické odbojové skupiny „Za svobodu“, za což byl po válce vyznamenán.

Pravda vítězí

Při provinční kapitule v květnu 1945 byl znovu zvolen převorem brněnského kláštera a zároveň 2. provinčním rádcem. Po válce vedl obnovu nemocnice a kláštera. Po únoru 1948 se aktivně zapojil do odporu proti komunismu. Spolu s několika bývalými členy odbojové organizace „Za svobodu“ v létě 1948 sestavil a nechal vytisknout asi 1500 letáků „Pravda vítězí“ (kritika nesvobody, KSČ, podpora demokracie, výzva k odporu proti totalitě). Udržoval písemný kontakt s několika bývalými odbojáři a členy Čsl. strany lidové v zahraničí – např. Josefem Novotným ad. Také požádal převora Vrbíka z kláštera ve Valticích, aby převedl jeho známého za hranice. Vrbík mu ale nemohl vyhovět, neboť se mu tehdy nepodařilo zajistit ochotného převaděče. Jedna ze studentek, která měla pomoci spolu s dalšími roznášet letáky určeným osobám, vše oznámila Bezpečnosti a letáky odevzdala.

Fr. Hartl byl zatčen 24. září 1948. Byl odsouzen v čele čtrnáctičlenné skupiny distribuující protikomunistické letáky 15. října 1948 Státním soudem v Brně na 15 let vězení za vojenskou zradu a zločin úkladů o republiku. Během věznění na Mírově se u něj projevila už dříve léčená tuberkulóza. Koncem roku 1951 byl převezen do zdejší vězeňské nemocnice, kde 16. ledna 1952 zemřel. Je pohřben v Brně.

Vojtěch Vlček

Další díl v čísle 16/2012

Mgr. Vojtěch Vlček, historik a pedagog, spolupracuje s Českou křesťanskou akademií a Ústavem pro studium totalitních režimů

PRÁVO A MORÁLKA

Lidské právo se bez přirozeného práva neobejde

Jaký je vztah mezi přirozeným a pozitivním právem? Klasická přirozenoprávní škola zastává názor, že pozitivní právo je odvozené od práva přirozeného. Jak lze k takovému závěru dospět?

Dne 12. května 2012 proběhla na vysoké škole CEVRO Institut mezinárodní konference na téma „Právo a morálka: spojenci či lhostejní soupeřníci“. Hlavním řečníkem byl profesor americké univerzity Notre Dame a italský advokát Fulvio Di Blasi, teoretik přirozeného práva. Jako jeho oponent vystoupil mladý český pozitivistický právní filosof Tomáš Sobek, autor knih *Nemorální právo* a *Právní myšlení*. Své příspěvky dále přednesli doc. Jan Payne z 1. Lékařské fakulty UK, filosof David Černý a právník Jakub Kříž. Posledně jmenovaný ze svého příspěvku připravil následující text pro *RC Monitor*.

Přirozené právo, pozitivní právo a teorie přirozeného práva

Existence sporu mezi právními pozitivisty a „přirozenoprávníky“ (iusnaturalisty či jak se dnes často říká „nepozitivisty“) je často známá i lidem, kteří se právem běžně nezabývají. Naopak profesionální právníci o něm nemusí mít ani ponětí. Proč? Právník je především „řemeslník“ platného práva. Jeho úkolem je nabídnout odpověď na otázku, jak zareaguje státní moc v určitých situacích (např. když nezaplátím daně, budu se chtít domáhat náhrady škody soudní cestou, odmítnu vypovídat apod.). Ke svému životu tak právníkům postačí znalost právních předpisů, judikatury soudů a aplikační praxe státních orgánů.

Operující lékař si nemusí nutně klást otázku „co je člověk?“. Aby zdárně provedl operaci srdce, nemusí mít znalost toho, že člověk má nesmrtelnou duši. Obdobně právník si nutně nemusí klást otázku po tom, „co je právo“. Jakmile si ji ale položí, otevírá se před ním zcela nový horizont úvah. A zjišťuje, že samotné právo a právní věda nemají nástroje, jak mu jeho otázku zodpovědět.

Přirozenoprávní tradice zastává stanovisko, že existují určité principy lidského jednání, se kterými lidé nemohou zacházet libovolně. A pozitivní právo – tj. právo stanovené lidmi např. formou zákonů – musí tyto principy respektovat, nemá-li se zprotivit účelu své existence.

Tyto principy „dobrého a zlého“ existují bez ohledu na to, zda se někomu líbí, či nikoli. Operacemi lidského rozumu z nich lze dovodit platnost morálních norem. Náš lidský rozum nám tak například umožňuje nahlédnout, že určité jednání je rozumné (dobré, správné)

Existují určité principy lidského jednání, se kterými lidé nemohou zacházet libovolně. A pozitivní právo musí tyto principy respektovat.

a jiné nikoli. Například přímé zabití nevinné lidské bytosti je vždy nerozumným (tj. špatným) jednáním.

Soustavu obecných objektivních principů, kterými můžeme poměřovat lidské jednání, nazýváme přirozeným právem. Měli bychom tedy opustit představu přirozeného práva jako nějakého dokonalého právního řádu existujícího někde na oblačku či dokonalého zákoníku či objektivně existujícího souboru právních norem v podobě práva „jaké má být“; tuto představu nám často podsouvají právní pozitivisté, aby mohli přirozenoprávní pozici karikovat a zesměšňovat.

Pozitivní právo – tj. právo přijaté lidským zákonodárcem – tvoří samostatný normativní systém odlišný od systému principů přirozeného práva. Na rozdíl

od principů přirozeného práva je plně lidským výtvozem. Z tohoto pohledu se jako samostatný systém vynutitelných pravidel lidského jednání těší určité autonomii na morálce. I svatý Tomáš Akvinský tvrdil, že účelem lidského práva není vynucovat veškerou morálku.

Nejrůznější přirozenoprávní teorie jsou pak pokusy, jak přirozené právo teoreticky uchopit a vysvětlit. Zpravidla mají širší předmět zájmu než pozitivistické právní teorie. Ty se zajímají pouze o to, jak naložit s právem vynucovaným státní mocí. Naopak přirozenoprávníci si kladou podstatně širší otázku: jak mám jednat, abych obstál jako člověk, a jaký vliv na toto mé rozhodnutí má skutečnost, že určité jednání je státní mocí přikázáno, zakázáno či dovoleno?

Klíčová otázka

Klíčová otázka, která zaujímá přední místo v debatách právních filosofů, je ta, zda mezi právem přirozeným (resp. morálkou) a právem pozitivním existují nějaké nutné vztahy závislosti. Moderní právní teorie hovoří o sporu o *tezi oddělitelnosti* (tj. nakolik lze právo a morálku od sebe oddělit).

Tento spor není ničím novým; jeho počátky lze vystopovat v rané řecké filosofii již před Aristotelem. Klasická přirozenoprávní škola dospěla k názoru, že pozitivní právo je odvozené od přirozeného práva. Tedy vztah nutné závislosti existuje. Jak lze k takovému závěru dospět?

Účel práva

My lidé nedocházíme svého naplnění sami, ale ve spolupráci s jinými. Proto vytváříme řadu různých společenství (rodinu, obec, přátelské vztahy, obchodní společnosti). Aby mohla lidská společnost pokojně existovat, musí v ní být

dána určitá vynutitelná pravidla lidského jednání. Tato pravidla nazýváme (pozitivním) právem a jejich tvorbu a vynucování jsme svěřili společenství, které označujeme slovem stát.

Státem vytvářené pozitivní právo má svůj účel – tím je řešení tzv. koordinačního problému: mnohost autonomních jedinců a jejich životních plánů nutně vytváří prostor kolizí a konfliktů. Ani tato koordinace není neúčelná a nemůže být jakákoli. Jistě není jejím cílem například nastolit stav ještě většího chaosu. Směřuje k obecnému dobru. To nesmíme chápat v nějakém paternalistickém pojetí: například že stát určí, že dobrem je, aby nikdo nebyl příliš tlustý, všichni jsme byli zdravými a veselými nekuřáky a že ve školách lze vyučovat pouze určitou ideologii.

Obecné dobro můžeme chápat spolu s J. Finnisem jako „soubor podmínek, které členům společnosti umožňují pro sebe dosahovat rozumných cílů nebo pro sebe realizovat hodnoty, kvůli nimž mají důvod (pozitivně či negativně) spolupracovat s ostatními ve společnosti“.

Účel práva tedy neleží v něm samém, ale mimo něj. To si lze velmi dobře uvědomit, když o nějakém přijatém zákoně prohlásíme, že je špatný. Vytvořili jsme si nějakou představu, k jakému cíli by měl zákon směřovat (např. snížení počtu úmrtí na silnicích) a s touto svojí představou jsme konfrontovali platný zákon. Každý, kdo zákon hodnotí, zda je dobrý či špatný, tudíž nutně uznává, že právo se vztahuje k nějakému cíli. Jinak by neměl žádné měřítko k hodnocení.

Přímé odvození pozitivního práva

Tomáš Akvinský ukazuje, že pozitivní právo může být od přirozeného odvozeno dvěma způsoby: přímo a nepřímě.

Příklad přímého odvození je jednoduchý:

- (1) Objektívni principy lidského jednání nám ukazují, že znásilnění je vždy morálně zavržením hodný čin.
- (2) Nikdo se tudíž nesmí znásilnění dopouštět; každý má morální právo se znásilnění bránit.
- (3) Oběti znásilnění nejsou schopny se jednání násilníka bránit efektivně samy. K dosahování dobra (ochrana před zná-

silněním) nutně potřebují součinnost ostatních.

(4) Účelem úplné lidské společnosti je poskytnout jednotlivcům a nižším společenstvím možnost realizovat důležitá lidská dobra, která by bez součinnosti úplné lidské společnosti nebyla realizovatelná (anebo nebyla plně realizovatelná).

(5) Úplná lidská společnost (stát) reguluje je chování svých členů právem.

(6) Právo tedy musí znásilnění zakazovat.

Benozzo Gozzoli: Svatý Tomáš Akvinský (1468–1484)
Foto: Wikipedia

Přirozený zákon není nic jiného než světlo rozumu vlité do nás Bohem. Díky němu poznáváme, co máme dělat a čemu je nutno se vyhnout. (Tomáš Akvinský)

V tomto případě zákonodárce v podstatě přímo transformuje přirozeno-právní požadavek do norem pozitivního práva. Jeho postup se tak podobá logické operaci dedukce. Z premisy, že znásilnění je vnitřně nesprávné, vyvozuje závěr, že pozitivní právo musí znásilnění zakazovat a trestat. Podle svatého Tomáše Akvinského v tomto případě pozitivní právo vyplývá z přirozeného práva jako závěry z principů (*sicut conclusiones ex principiis*).

Existuje tedy objektivní přirozeno-právní požadavek, aby lidský zákon znásilnění zakazoval a trestal. Tomuto požá-

davku vyhovuje například český trestní zákoník, když obsahuje úpravu trestného činu znásilnění.

Nepřímé odvození pozitivního práva

Ve většině případů nemá odvození takto přímou podobu.

Uvedme si jiný příklad: přirozeno-právní principy identifikují lidské zdraví jako dobro hodné ochrany; lidské jednání by proto mělo ochranu lidského života a zdraví respektovat. Víme, že neregulovaný silniční provoz představuje (za současného počtu automobilů apod.) z tohoto hlediska často vážné nebezpečí. Proto je třeba jej s ohledem na cíl ochrany lidského života a zdraví (ať již zdraví řidičů či chodců) určitým způsobem regulovat.

V situaci, kdy by po všech českých cestách jezdilo dvacet automobilů, by taková regulace nutná nebyla. Od určitého stupně hustoty silničního provozu však již existuje zjevný přirozeno-právní požadavek na jeho regulaci.

Na rozdíl od případu znásilnění nám však přirozené právo neposkytuje žádný jedinečný návod, jak cíle dosáhnout. Je zcela jedno, zda se bude jezdit vlevo či vpravo a jaká budou pravidla přednosti v jízdě na křižovatkách. Je ale důležité nějaká pravidla závazně stanovit.

Přirozené právo tak před zákonodárce staví určitý cíl; jakým způsobem k němu dospěje, je již ponecháno na jeho kreativitu. Svatý Tomáš Akvinský přirovnává v tomto případě zákonodárce k architektům. Ti mohou dostat za úkol vystavět dům k bydlení. Takový dům nutně musí mít střechu – zda však bude rovná či sedlová, je již ponecháno na jejich volné úvaze.

Tento druhý způsob odvozování již není dedukcí, ale jinou činností praktického rozumu, kterou svatý Tomáš Akvinský nazývá *determinatio* – „jakási bližší určení určitých obecných věcí“. Proces *determinatio* při tvorbě pozitivního práva zcela převládá.

Co z toho vyplývá?

Jestliže je tedy pozitivní právo odvozené od práva přirozeného, můžeme pozitivní právo poměřovat přirozeno-právními principy. Můžeme proto určit, nako-

lik zákonodárce v konkrétním případě uspěl, anebo zda selhal a stanovil právo, které nenaplnuje přirozenoprávní požadavky kladené na pozitivní právo.

Teze o odvození pozitivního práva z přirozeného nám ukazuje, že právo může selhat jako právo. Tedy nikoli pouze morálně, ale právně. Nerespektování přirozenoprávních principů není ve vztahu k právu něco vnějšího, ale je to jeho vnitřní vada.

Pokud by právo umožňovalo znásilnění, bylo by jistě nemorálním právem.

Ale tato nemorálnost by nebyla pouze jeho vnější charakteristikou. Jednalo by se o vnitřní vadu práva. Takové právo neselhává pouze z hlediska morálního, ale i z hlediska právního. Není pouze právem nemorálním, ale v jistém smyslu i právem „neprávním“ či „protiprávním“. Před očima se nám tak otevírá celá řada dalších otázek. Nejdůležitější z nich pravděpodobně zní: Co dělat, když právo takto selhává? Co s nespravedlivým právem? Pokud tyto otázky pokládáme abstraktně, jsou mimořádně zajímavým předmětem

pro teoretické úvahy. Můžeme je ale položit i ve vztahu ke své osobě: co mám dělat v situaci, kdy po mně lidské právo vyžaduje uskutečnit nespravedlnost? Hledání odpovědí na tyto otázky však již přesahuje možnosti tohoto textu.

Jakub Kříž

Autor je právník, působí na vysoké škole CEVRO Institut

DEMONSTRACE ZA NÁBOŽENSKOU SVOBODU V USA

V USA se stupňují protesty obránců náboženské svobody, kteří vyjadřují svůj nesouhlas s politikou Obamovy vlády, jež nutí katolické zaměstnavatele spolufinancovat antikoncepci, potraty a sterilizace.

V pátek 8. června již podruhé v tomto roce protestovali obránci náboženské svobody v USA, aby vyjádřili svůj nesouhlas s protizákonnou politikou Obamovy vlády. Protesty se konaly v poledne ve 164 amerických městech před budovami federální vlády. Ta první, historická demonstrace na obranu náboženské svobody v USA se konala 23. března ve 145 amerických městech. Každé z obou těchto demonstrací se zúčastnilo přes 60 tisíc Američanů. Tyto demonstrace zorganizovala mj. skupina Pro-Life Action League z Chicaga na protest proti prohlášení vlády prezidenta Obamy, který s konečnou platností po tzv. veřejné diskusi potvrdil, že podle nového zdravotnického zákona, jenž byl schválen v roce 2010, musí každá zdravotní pojišťovna poskytnout sterilizaci i antikoncepci včetně tzv. „morning after pill“, které v podstatě již způsobují potrat. Mnozí si pamatovali, jak prezident Obama sliboval před několika roky v projevu na známé „katolické“ univerzitě Notre Dame v Indianě, že jeho nový zdravotnický zákon bude respektovat náboženskou svobodu a svědomí kaž-

dého člověka (takže by nikdo nemusel proti svému přesvědčení platit za přestupování Božích zákonů a například by tak nemusel přispívat na umělé potraty).

Foto: <http://standupforreligiousfreedom.com>

Útok na náboženskou svobodu

Ukázalo se, že nový zdravotnický zákon však nerespektuje náboženskou svobodu ani jednotlivců ani katolických univerzit a nemocnic. Jen velmi málo katolických zaměstnavatelů (jako například jen některé kostely) by se kvalifikovalo pro výjimku. Znamená to, že podle nového zákona katolické školy a nemocnice budou půjdou proti svému katolickému uče-

ní a budou poskytovat pojistku hradící sterilizaci, interrupci a antikoncepci, nebo přestanou existovat. Pokuty za přestoupení tohoto zákona jsou totiž velmi vysoké a nikdo si je nemůže dovolit. Tímto by Obamova vláda efektivně dosáhla převzetí katolických nemocnic, škol i ostatních těles do své (tj. státní) moci nebo přímo jejich uzavření.

Je to podobná situace, jaká nastala zde v Illinois poté, co zde v roce 2011 vláda odhlasovala a guvernér Quinn podepsal zákon, tzv. „civil union bill“, který umožňuje homosexuálům uzavřít vzájemnou smlouvu a v podstatě jim dává stejná práva jako manželům. Výsledek byl, že katolické charity, které zprostředkovávaly adopci, přestaly existovat, neboť podle nového zákona „diskriminovaly“ homosexuály, a stát, který hradil část jejich výdajů, s nimi přestal spolupracovat. Podobně jako při zdravotnickém zákoně i v tomto případě „katoličtí“ politici, kteří hlasovali pro tento zákon s tím, že věřícím bude poskytnuta výjimka, se slibovaných výsledků nedočkali. Další příklady vládních útoků jsou uvedeny v prohlá-

šení amerických biskupů zveřejněném na <http://www.usccb.org/issues-and-action/religious-liberty/our-first-most-cherished-liberty.cfm>. Tento dokument také vyzývá Američany k modlitbám a akcím za náboženskou svobodu během 14 dní od 21. června do 4. července (*Fortnight for Freedom*), kdy Američané slaví Den Nezávislosti.

Protesty věřících i nevěřících

Vládní útoky na katolickou církev probudily věřící i nevěřící, neboť nikdy v historii USA se nestalo, že by některý prezident zaútočil podobným způsobem na náboženskou svobodu, tím spíše na tak velkou církev, jakou je církev katolická. Zcela vzácně se všichni američtí biskupové sjednotili a vydali prohlášení, že nikdy tento zákon nepřijmou.

Tato situace také vrhla světlo na velké mezery ve znalostech katolíků a ukázala se nutnost poskytnut americkým katolíkům správnou katechezi. Je potřeba, aby se hlouběji seznámili s učebním Církve o antikoncepci, potratech i o tom, co katolická církev učí o sexuální morálce. Pak se nestane, aby většina amerických „katolíků“ volila politiky, kteří odhlasují zákony, jež katolickou církev postaví mimo zákon.

Průběh demonstrací

Demonstrace 23. března v Chicagu se odehrála na Federal Plaza. Přesto, že déšť zřejmě odradil některé lidi, zúčastnilo se demonstrace v Chicagu asi 2500 lidí. To byl slušný počet lidí a tak bylo celkem nepřijemné, že byl odpojen elektrický proud, a tudíž se nedaly použít mikrofony. Městská vláda, která povolila demonstraci, odmítla dodávku proudu obnovit. Musela stačit hlásná trouba a proud byl zapojen až ke konci díky některým zaměstnancům nedaleké pošty. Vystřídalo se několik osobností, které oslovily demonstranty, a z jejich projevů bylo jasné, že chápou velice dobře, že nejde o antikoncepci, ale o náboženskou svobodu. Lidé, kteří se zajímají o politiku, věděli, že od prezidenta Obamy (který jako illinoiský senátor hlasoval jako jeden z mála proti zákonu, který poskytuje lékařskou péči dětem, které přežijí umělý potrat) nemohou čekat nic jiného než propagaci potratů a antikoncepce. Jen někteří z nás tušili, že prezident zaútočí i na náboženskou svobodu.

Demonstrace 8. června v Chicagu opět na Federal Plaza již proběhla hladce za pěkného slunečného dne. Zúčastnilo se jí asi 3600 lidí. Žádné nepřijemnosti se tentokrát nepříhody a demonstraci

opět skvěle povzbudili a zakončili mladí z Chicagské farnosti Cantius, kteří demonstraci opět „přepadli“ s velkými žlutými balóny (na kterých bývá napsáno *Life – Život*), tentokrát byly balóny seskupeny ve velké koule. V minulosti byly velké žluté balóny spojeny v jeden obrovský růženec, který byl na konci demonstrace vypuštěn, aby se pomalu vznášel nad Chicagem. Když spustila jazzová kapela, zatančili si mladí i swing, to proto, aby snad symbolicky vyjádřili snahu zvíkat, otočit (angl. *swing*) názor lidí, hlavně těch u moci, anebo voličů, kteří mohou zvrátit výsledek nadcházejících listopadových voleb ve prospěch náboženské svobody v USA, kdy je šance zrušit již existující nespravedlivé zákony. Roztančili se i další přítomní a poté se rozešli povzbuzeni z dobře vykonané akce. Více informací o těchto akcích lze najít na <http://StandUpRally.com>.

Renata Sliva

(Mezitimulky redakce)

Článek byl napsán pro americký katolický měsíčník *Hlasy národa* (*Voices of the nation*) – Měsíčník České Misie v Chicagu.

Třetí ročník Pochodu pro rodinu

Praha 18. srpna 2012

Mladí křesťanští demokraté (MKD) pořádají v sobotu 18. srpna 2012 pod záštitou pražského arcibiskupa kardinála Dominika Duky třetí ročník Pochodu pro rodinu, který se uskuteční ve stejný den jako plánovaný pochod *Prague Pride*. „Cílem pořádání letošního ročníku Pochodu pro rodinu je stejně jako v minulých letech nutnost poukázat na stav v naší společnosti, kdy zájmy tradiční rodiny nejsou podle našeho názoru dostatečně hájeny a slovo rodina jako hodnotový pojem čím dál více ztrácí na svém významu. Považujeme za znepokojivé, když se ve společnosti mluví výhradně o právech homosexuálů, zatímco zájmy tradiční většinové rodiny nikdo nehájí,“ říká předseda MKD Petr Jurčík. Sraz letošního pochodu jen naplánován na 12.00 hod. na rohu ulic Washingtonova a Politických vězňů a povede přes Ovocný trh a Uhelny trh až ke kostelu sv. Jiljí, kde bude pochod zakončen bohoslužbou.

MKD

ROUHÁNÍ PROTI DUCHU SVATÉMU

Jak Boží slovo přiblížit dětem, aby mu porozuměly a zamilovaly si ho? A jak s nimi vůbec o Bohu mluvit? V této rubrice vám nabízíme vhodné texty ke společnému čtení Písma svatého s dětmi.

Rodič: Učitelé Zákona, kteří přišli z Jeruzaléma, tvrdili (o Ježíšovi): „Je posedlý Belzebubem! Vyhání zlé duchy s pomocí vládce zlých duchů.“ Zavolal si je a mluvil k nim v podobenstvích: „Jak může satan vyhánět satana? Je-li království v sobě rozdvojeno, takové království nemůže obstát. Je-li dům v sobě rozdvojen, takový dům nebude moci obstát. Jestliže satan vystoupil proti sobě a je rozdvojen, nemůže obstát, ale je s ním konec. Nikdo přece nemůže vniknout do domu siláka a uloupit jeho věci, jestliže toho siláka napřed nespoutá. Teprve potom mu dům může vyloupit. Amen, pravím vám: Všechno bude lidem odpuštěno, hříchy i rouhání, kterých se dopustili. Kdo by se však rouhal Duchu Svatému, nedojde odpuštění navěky, ale bude vinen věčným hříchem.“ To řekl proto, že tvrdili: „Je posedlý nečistým duchem.“ (Mk 3,22–30)

Dítě: Oni opravdu obvinili Pána Ježíše, že je spojený se zlými duchy?

Rodič: Ano, učitelé Zákona nemohli popřít, že Ježíš dělá velké zázraky, že vyhání zlé duchy. Nechtěli uznat, že to dělá Boží mocí.

Dítě: A tak si vymysleli, že je spojený s vládcem zlých duchů Belzebubem.

Rodič: Ježíš se hájí, že je to nesmysl. Vysvětluje, že království je pevné, když je semknuté k obraně. Dům je v bezpečí, když ho chrání silák. Zlí duchové mají také svá vydobytá území, ovládají posedlé lidi. Kdyby do tohoto svého království vpustili Ježíše,

Dítě: tak by to bylo stejné jako vpustit nepřítel za hradby opevněného města. Znamenalo by to konec obléhaného města.

Rodič: Ježíš stojí v boji proti Belzebubovi, který nepustí Ježíše do svého království. Belzebub také nebude pomáhat Ježíšovi – tím by posílil Boží království a oslabil království svoje.

Dítě: Ježíš říká, že se učitelé Zákona rouhají proti Duchu Svatému. Co to znamená?

Rodič: Rouhat se znamená mluvit proti Bohu, tvrdit o Bohu nepravdu.

Dítě: Už chápu. Učitelé Zákona říkali, že Ježíš využívá síly Belzebuba. To nebyla pravda. Ježíš však působil v síle Ducha Svatého.

Ježíš a učitelé Zákona. Lektionář ze 16. stol.
Foto: <http://tigerishwaters.blogspot.cz>

Rodič: Byla to zlá nepravda – rouhání lidí, kteří měli zatvrzelé srdce proti Pánu Ježíši. Jeho dobré jednání nazvali zlým.

Dítě: Takový velký hřích nebude nikdy odpuštěn.

Rodič: Nebude odpuštěn proto, že člověk s takovým hříchem o odpuštění neprojeví zájem. Musel by svého hříchu litovat, vyznat ho. A to on nikdy neudělá.

Dítě: Je to jako u nás ve třídě. Katka nesnáší Jarku.

Rodič: Proč ji nesnáší?

Dítě: Protože je lepší než ona. Přitom ona chce být první.

Rodič: Soutěží mezi sebou?

Dítě: Jarka je fajn holka. Baví se s námi se všemi. Pomáhá slabším. Katka jede jenom na sebe.

Rodič: Je sobecká.

Dítě: A dovede být zlá. Paní učitelka chválila Jarku, že pomáhá s učením Mirce. Nepropadá a na vysvědčení měla jenom jednu čtyřku. Katka na to řekla: „Za peníze bych to dokázala taky.“

Rodič: To myslela tak, že Jarka bere od Mirky peníze za to, že jí pomáhá?

Dítě: Ano. Mirka to hned popřela, když před celou třídou řekla, že Jarka od ní žádné peníze nedostává. Katka však trvala na svém a volala na celou třídu: „Jsou spojené. Proto jedna druhou hájí.“

Rodič: A děcka ve třídě tomu věřila?

Dítě: Někteří kluci a holky tomu věřili, i když to vůbec nebyla pravda.

Rodič: A přišlo se na to, že nemluví pravdu, že pomlouvá?

Dítě: Dozvěděli jsme se, že tatínek Mirky je nezaměstnaný, že Mirka pomáhá denně mamince uklízet, aby měli nějaké peníze. Mirka nemá ani korunu kapesného. Právě proto jí Jarka pomáhá, protože vidí, že nemá na učení čas a nemůže to sama zvládnout.

Rodič: Omluvila se Katka za pomluvu?

Dítě: Ne. A víš co řekla? Že když peníze nedává Mirka, tak peníze Jarce dávají Mirčini rodiče. Ale nikdo ze třídy jí už nevěří.

Rodič: Je stejná jako učitelé Zákona: z dobra udělala zlo.

Dítě: A nelituje toho – stejně jako učitelé Zákona, kterým nemůže být odpuštěno.

Josef Janšta

Další materiály najdete na josefjansta.opava.org.

Mgr. Josef Janšta, trvalý jáhen ostravsko-opavské diecéze, redaktor, scénárista a spisovatel

Jak to vidí Vojtěch Macek

Antikoncepční smýšlení

Antikoncepce není hrozbou jen jako nástroj svévolného opanování lidské sexuality či jako zdravotně-ekologický problém v přírodě cirkulujících reziduí hormonálních přípravků. Antikoncepční smýšlení se projevuje i v lidských postojích – bezbožnosti, nevěli k dialogu, neochotě ke změně, odporu k obrácení, necudnosti a neúctě k tajemství či posvátnu.

Latinské slovo *conceptio* znamená početí. Zde se jej chci chopit nejen ve významu oplodnění, ale též ve smyslu počátku, tedy bodu, jímž začíná (nějaký) čas. Jako křesťané věříme, že na počátku našeho bytí stojí Bůh, stejně tak se k němu vracíme na svém (pozemském) konci. Kdo odmítá počátek, resp. i konec a čas vůbec, odmítá Boha. Čas vlastně nelze popřít, smrt je na to příliš nevyhnutelná, lze jej však potlačovat. Vyhýbat se otázkám po Bohu, po posledních věcech člověka. Odtud tedy bezbožnost, již ve světě pozorujeme.

Kolikrát jsme z něčích úst slyšeli „tak to tu vždy bylo, tak to tak být musí i dál“ a také „tohle zde překáží a je to ošklivé, už to tu nesmí zůstat“? Je to klasický generační spor v rodině. Ve vypjaté podobě je to otázka eutanazie. Je to zuřící boj o kácení či ponechání stromů v parku, který končí stavěním bariér jak na straně úředníka, tak demonstranta. Problémem zablokovaného jednání a neschopnosti dospět ke změně je opět špatné chápání času, protože – nutno říci k uvedeným výrokům – „nebylo to tu vždy“ a „nebylo to vždy takto nevhledné“. Má to svůj čas. Přírozenému počátku a konci věcí, který bychom se měli snažit moudře objevovat, brání naše tendence jet v zajetých kolejích a jednat cestou nejmenší

námahy. A v čím větším pohodlí dlíme, tím jsou zajeté koleje hlubší. Vrcholným a nanejvýš aktuálním projevem toho je tzv. syndrom mrtvého koně. (Indiánské rčení říká: Když zjistíš, že jedeš na mrtvém koni, sesedni! Kdežto my často raději prohlásíme, že žádný kůň nemůže být natolik mrtvý, aby se na něm ještě nedalo jezdit, či podobné bláboly.) Kolika institucí, situací a postojů se to týká? Zkrátka je to praktická neschopnost dobrat se konce jednoho a počnout něco jiného (chováme se antikoncepčně). Jsouce Božím obrazem toho však alespoň teoreticky schopni jsme, měli bychom tedy tuto schopnost umět i používat.

Přístupy, které neberou v potaz počátek a konec věcí, jsou vždy velmi necudné, indiskrétní, oplzlé. Nectíme-li Boha v jeho svrchovanosti nad počátkem a koncem, nejsme s to rozlišovat hranice slušnosti (morálky) a vše svlékáme do naha. S lidským tělem to jde snadno, s Božími tajemstvími nikoli, a tak jsou zneuctívána jinak – zejména zpovrchňováním a bezmyšlenkovitostí. Pravdivé zamyšlení nad Božími tajemstvími úctu naopak vzbuzuje. Tajemství je posvátným prostorem hodným bázně, neboť z něho – řečeno s C. S. LewiSEM – pramení naděje i strach. Dobrý člověk tváří v tvář tajemství je plný radosti a pokory, špatný posměchu a vzteku.

Antikoncepce, chápaná takto šířeji jako odmítání počátku a konce věcí, se zdá být – jako filmový negativ – světelně převráceným obrazem přirozené lidské touhy po věčnosti. Kazatel říká „Bůh lidem dal do srdce touhu po věčnosti“ (Kaz 3,11) a dále hovoří o lidském pachtění a o tom, že Boží díla a skutky jsou dobré a krásné. Boží světlo přichází do naší temné lopoty. Antikoncepční smýšlení je opačné – v pozemských snahách se kasáme tím, co oslnivého jsme dokázali, chystáme si dnes a denně světlé chvílky příjemných zážitků a neustále honíme zářný zítřek (dotírá na nás ďábelské pokušení samospasitelnosti); jediné, co oprádáme tmou, je náš počátek a konec, jež jsou Boží věci.

Nechci, aby mé řádky vyzněly pouze jako nářek nad rozpoložením společnosti. Mají totiž být výzvou každému z nás: Nezametám důležité otázky pod zdánlivě nekonečný běhoun? Rozpoznávám a respektuji správný čas věcí (srov. Kaz 3,1–14)? Umím začít a umím přestat? Pokud ano, pak se můžeme připojit ke Kazatelovu poznání: „Poznal jsem, že není pro člověka nic lepšího, než se radovat a konat v životě dobro.“ (Kaz 3,12) Není to ostatně touha i uživatele antikoncepce?

Vojtěch Macek
biskupský sekretář

RC MONITOR SI MŮŽETE OBJEDNAT NA ADRESE:

Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

PSČ:

E-mail:

Počet výtisků:

Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou přibližně 20 Kč, což za rok činí 440 Kč. Periodikum je distribuováno zdarma a jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům. Všem dárčům Pán Bůh zaplatí.

Letem světem

Ode zdi ke zdi. Tak to vypadá, když budete bez kritického myšlení brát vážně výsledky psychologických zkoumání. Nyní se v jednom z nich např. dočtete, že „s velmi překvapujícím zjištěním přišli američtí psychologové. Podle nich hodné a poslušné děti mnohem snáze podléhají drogám a alkoholu než ty, co od mala rodičům odmlouvají. Teenageři, kteří s rodiči vedou řízené argumentace, jsou zvyklí mít vlastní názor i mezi vrstevníky, a jsou tak odolnější vůči nejrůznějším svodům, včetně drog a alkoholu... Drzí teenageři jsou také vnímáni jako zdatnější vyjednavači. **Při hádkách s rodiči se v podstatě učí argumentaci a také postojí rovnocenných partnerů.**“ – Ani kvůli tomu, co zde píší, si ale drzost svých dítek líbit nenechám!

Mimochodem, škola už skončila a doufejme, že čas do jejího nového začátku nepoběží moc rychle, ale s našimi ratolestmi souvisí ještě jedno zjištění. (A je to materiál pro naše rodičovské zpytování svědomí.) **Prý ve školách, kde byly uzavřeny tzv. smlouvy s rodiči, tj. individuální výchovné plány, se rodiče více zajímají o prospěch svých dětí, o jejich chování ve škole a s pedagogy lépe spolupracují.** Experimentální projekt již nějaký čas běží a údajně se skvěle

osvědčuje. Výhodou smlouvy např. prý je, že rodiče díky ní důsledně řeší kázeňské přestupky svých dětí; ani se neptám, proč takové pokusné ověřování vůbec běží a už vůbec se neptám, jak to s námi rodiči dětí školou povinných v průměru tedy asi vypadá...

Američan Eric Best, který žije v České republice již dvacet let a se svou man-

Koláž: mimi

želkou – Češkou – vychovává čtyři děti, dostal jako publicista (vydavatel anglicky psaného zpravodaje *Fleet Sheet* – periodikum oblíbené mezi cizinci žijícími v Česku v podnikatelských a politických kruzích) tuto otázku: „**Na co máme čekat? Až se Čína zmocní západní civilizace nejen svými výrobky, jak jste jednou napsal?**“ A takto na ni odpověděl: „Číňané mají úplně jiný způsob myšlení.

Oni věří, že jejich civilizace potrvá velmi dlouho a jen čekají na svou příležitost. Naopak, my jsme to vzdali, vždyť už je politicky skoro nekorektní být hrdí na to, že jsme Evropané. To, co Číňané dělají, považujeme občas za nepřijatelné, primitivní a kacířské, ale pro ně to je jen cesta k cíli. Já ony jednotlivé kroky odsuzuji, ale to přesvědčení, že jejich civilizace za něco stojí a že jsou ochotni kvůli ní dělat i špatné věci, nelze nevidět. Američané kdysi takoví byli. Také my v Evropě bychom se měli rozhodnout, jestli evropskou civilizaci chceme uchovat a rozvíjet. Pokud ano, měli bychom za její zachování bojovat. Ne-li, můžeme si jen sednout...“

A co máme dělat? My, katoličtí křesťané, zvláště? Prosit Boha o větší víru, jak řekl Svatý otec v *Angelus* o prvním červencovém dni: „Tyto příběhy o uzdravení jsou pro nás výzvou k překonání čistě horizontální a materialistické vize života. Prosíme Boha často o zažehnání problémů a v konkrétních potřebách, což je správné, avšak naléhavě musíme prosit zvláště o stále pevnější víru, aby Pán obnovoval náš život, o pevnou důvěru v Jeho lásku, v Jeho prozřetelnost, která nás neopouští.“

-zd-

15. 7. Ne	15. neděle v mezidobí Am 7,12–15, Žl 85, Ef 1,3–14, Mk 6,7–13
16. 7. Po	Panna Maria Karmelská Iz 1,10–17, Žl 50, Mt 10,34 – 11,1
17. 7. Út	bl. Česlav a sv. Hyacint, kněží OP Iz 7,1–9, Žl 48, Mt 11,20–24
18. 7. St	sv. Emilián, mučedník Iz 10,5–7.13–16, Žl 94, Mt 11,25–27
19. 7. Čt	sv. Makrina, panna Iz 26,7–9.12.16–19, Žl 102, Mt 11,28–30
20. 7. Pá	sv. Apolinář, biskup a mučedník Iz 38,1–6.21–22.7–8, Iz 38, Mt 12,1–8
21. 7. So	sv. Vavřinec z Brindisi, kněz a učitel církve Mich 2,1–5, Žl 10, Mt 12,14–21

22. 7. Ne	16. neděle v mezidobí Jer 23,1–6, Žl 23, Ef 2,13–18, Mk 6,30–34
23. 7. Po	Svátek sv. Brigity, řeholnice, patronky Evropy Gal 2,19–20, Žl 34, Jan 15,1–8
24. 7. Út	sv. Šarbel Makhluť, kněz Mich 7,14–15.18–20, Žl 85, Mt 12,46–50
25. 7. St	Svátek sv. Jakuba, apoštola 2 Kor 4,7–15, Žl 126, Mt 20,20–28
26. 7. Čt	Památka sv. Jáchyma a Anny, rodičů Panny Marie Jer 2,1–3.7–8.12–13, Žl 36, Mt 13,10–17
27. 7. Pá	sv. Gorazd a druhové, mučedníci Jer 3,14–17, Jer 31, Mt 13,18–23
28. 7. So	sv. Nazarius a Celsus, mučedníci Jer 7,1–11, Žl 84, Mt 13,24–30

Res Claritatis MONITOR – publicistický čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 2400089111/2010. Šéfredaktor: Zdeňka Rybová. Výkonný redaktor: Mgr. Dagmar Kopecká. Redakční rada: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP, Bc. Mária Pešeková, fr. Cyprián Suchánek OP, Mgr. Radim Ucháč, Mgr. Ondřej Vaněček. Teologický poradce: fr. Mgr. Pavel M. Mayer OP. Vychází s církevním schválením Arcibiskupství pražského čj.: arc/419/10 ze dne 10. 9. 2010. Nevyžádané příspěvky a materiály se nevracejí.

